

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies

International Conference of Economics, Finance and Accounting Studies is a double-blind peer-reviewed, open-access journal published to reach excellence on the scope. It considers scholarly, research-based articles on all aspects of economics, finance and accounting. As an international congress aimed at facilitating the global exchange of education theory, contributions from different educational systems and cultures are encouraged. It aims to provide a forum for all researchers, educators, educational policy-makers and planners to exchange invaluable ideas and resources.

Raqamli Texnologiyalar Asosida Firmalarda Biznes Jarayonlarni Optimallashtirish Usullari

Ne'matova Nafisa Ismatullayevna
Oriental universiteti magistranti

Annotatsiya

Ushbu tezisda firmalarda biznes jarayonlarni boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati, ularning samaradorlikni oshirishdagi roli hamda biznes jarayonlarni optimallashtirishning zamonaviy usullari tahlil qilinadi. Raqamli transformatsiya sharoitida korxonalarda axborot tizimlari, avtomatlashtirilgan boshqaruv vositalari va analitik platformalardan foydalanish ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini tezlashtirishi hamda xarajatlarni kamaytirishi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, biznes jarayon, optimallashtirish, ERP tizim, avtomatlashtirish, raqamli boshqaruv, samaradorlik, axborot tizimi.

Kirish

Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida firmalar faoliyatini samarali tashkil etish hamda ularning raqobatbardoshligini oshirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Bozor munosabatlarining rivojlanishi, raqobatning kuchayishi hamda boshqaruv jarayonlarining murakkablashuvi korxonalarda biznes jarayonlarni zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etishni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan, raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali firmalarda boshqaruv tizimini takomillashtirish va biznes jarayonlarni optimallashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida korxonalar faoliyatida elektron boshqaruv tizimlari, bulutli texnologiyalar, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish tizimlari hamda avtomatlashtirilgan dasturiy vositalardan keng foydalanilmoqda. Ushbu texnologiyalar yordamida ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, moliyaviy boshqaruv va marketing jarayonlarini samarali tashkil etish, ortiqcha vaqt va xarajatlarni kamaytirish hamda boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkoniyati yaratiladi.

Asosiy qism

Hozirgi kunda firmalar faoliyatida biznes jarayonlarni samarali tashkil etish va ularni optimallashtirish korxonalar raqobatbardoshligini oshirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. An'anaviy boshqaruv usullari ko'p vaqt talab qilishi, inson omiliga bog'liqligi hamda ma'lumotlarni qayta ishlashda xatoliklarning yuzaga kelishi sababli zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish zarurati ortib bormoqda. Raqamli texnologiyalar biznes jarayonlarni avtomatlashtirish, nazorat qilish va tahlil qilish imkoniyatini yaratadi.

Firmalarda biznes jarayonlarni optimallashtirishda eng ko'p qo'llaniladigan texnologiyalardan biri bu ERP (Enterprise Resource Planning) tizimlaridir. Ushbu tizimlar yordamida korxonaning ishlab chiqarish, moliya, logistika, kadrlar va savdo jarayonlari yagona axborot bazasida boshqariladi. Natijada ma'lumotlarning takrorlanishi kamayadi, boshqaruv qarorlarini qabul qilish tezlashadi hamda resurslardan samarali foydalanish ta'minlanadi.

Shuningdek, CRM (Customer Relationship Management) tizimlari mijozlar bilan ishlash jarayonini optimallashtirishda muhim rol o'ynaydi. CRM dasturlari yordamida mijozlar haqidagi ma'lumotlar yagona bazada saqlanadi, buyurtmalarni nazorat qilish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish hamda marketing faoliyatini samarali tashkil etish imkoniyati yaratiladi.

Biznes jarayonlarni optimallashtirishda bulutli texnologiyalar ham keng qo'llanilmoqda. Bulutli xizmatlar orqali ma'lumotlarni masofadan turib boshqarish, bir vaqtning o'zida bir nechta foydalanuvchilar bilan ishlash hamda ma'lumotlarni xavfsiz saqlash mumkin. Bu esa firmalarga ortiqcha texnik xarajatlarni kamaytirish va ish jarayonini tezlashtirish imkonini beradi.

Bundan tashqari, sun'iy intellekt va ma'lumotlarni tahlil qilish tizimlari biznes jarayonlarni optimallashtirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu texnologiyalar yordamida katta hajmdagi ma'lumotlar tahlil qilinadi, prognozlar tuziladi va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda aniqlik oshadi. Ayniqsa, sotuv hajmini rejalashtirish, talabni aniqlash va risklarni kamaytirishda analitik tizimlar samarali hisoblanadi.

Elektron hujjat aylanish tizimlarini joriy etish ham biznes jarayonlarni optimallashtirishning muhim yo'nalishlaridan biridir. Bunday tizimlar yordamida hujjatlarni yaratish, saqlash, yuborish va nazorat qilish avtomatlashtiriladi. Natijada qog'oz hujjatlar soni kamayadi, ish jarayoni tezlashadi va boshqaruv tizimining shaffofligi oshadi.

Umuman olganda, raqamli texnologiyalarni firmalar faoliyatiga joriy etish biznes jarayonlarni soddalashtiradi, ortiqcha xarajatlarni kamaytiradi, mehnat unumdorligini oshiradi hamda korxonaning umumiy samaradorligini ta'minlaydi. Shu sababli zamonaviy sharoitda har bir firma o'z faoliyatida raqamli boshqaruv tizimlaridan foydalanishi zarur hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, firmalarda biznes jarayonlarni optimallashtirishda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish korxonalar faoliyatining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish orqali boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish, resurslardan oqilona foydalanish, ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash hamda aniq boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkoniyati yaratiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ERP, CRM, bulutli texnologiyalar, sun'iy intellekt tizimlari va elektron hujjat aylanish platformalaridan foydalanish firmalarda biznes jarayonlarni soddalashtiradi, ortiqcha vaqt va xarajatlarni kamaytiradi hamda mehnat unumdorligini oshiradi. Natijada korxonaning iqtisodiy samaradorligi ortadi va uning raqobatbardoshligi kuchayadi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalarni joriy etish nafaqat boshqaruv sifatini yaxshilaydi, balki firmalarda shaffoflikni ta'minlaydi, nazorat tizimini kuchaytiradi va strategik rejalashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu sababli hozirgi raqamli iqtisodiyot sharoitida firmalarda biznes jarayonlarni optimallashtirish uchun zamonaviy raqamli texnologiyalarni keng joriy etish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

- [1] M. Hammer and J. Champy, *Reengineering the Corporation: A Manifesto for Business Revolution*. New York, NY, USA: Harper Business, 2003.
- [2] T. H. Davenport, *Process Innovation: Reengineering Work through Information Technology*. Boston, MA, USA: Harvard Business School Press, 1993.
- [3] M. Porter and J. Heppelmann, "How smart, connected products are transforming companies," *Harvard Business Review*, vol. 93, no. 10, pp. 96–114, 2015.
- [4] L. Willcocks, M. Lacity, and A. Craig, "The IT function and robotic process automation," *MIS Quarterly Executive*, vol. 16, no. 1, pp. 1–18, 2017.
- [5] A. McAfee and E. Brynjolfsson, "Big data: The management revolution," *Harvard Business Review*, vol. 90, no. 10, pp. 60–68, 2012.
- [6] P. Mell and T. Grance, "The NIST definition of cloud computing," National Institute of Standards and Technology, 2011.
- [7] K. Laudon and J. Laudon, *Management Information Systems: Managing the Digital Firm*, 16th ed. Harlow, UK: Pearson, 2020.
- [8] B. Marr, *Big Data in Practice: How 45 Successful Companies Used Big Data Analytics*. Chichester, UK: Wiley, 2016.
- [9] A. Osterwalder and Y. Pigneur, *Business Model Generation*. Hoboken, NJ, USA: Wiley, 2010.
- [10] G. Shanks, "Enterprise resource planning systems," in *Handbook on Information Systems*, Springer, 2000, pp. 241–266.